

Як перевірити, що громадянин рф чи білорусі проживає в Україні на законних підставах, та які документи це посвідчують?

Новели законодавства та вимоги часу покладають на замовників нетипові для них функції щодо перевірки потенційних контрагентів не лише в економічному плані, але й щодо потенційних зв'язків з країною-агресором. Для кращого розуміння правових норм, що регулюють право на проживання на території України, у цій статті буде розглянуто, які саме документи згідно з законодавством України посвідчують проживання іноземців на території України.

Згідно з пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» [№ 1178 від 12.10.2022](#) (далі — Постанова № 1178) замовникам забороняється здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг у: громадян Російської Федерації/Республіки Білорусь (**крім тих, що проживають на території України на законних підставах**); юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства Російської Федерації/Республіки Білорусь; юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є Російська Федерація/Республіка Білорусь, громадян Російської Федерації/Республіки Білорусь (**крім тих, що проживають на території України на законних підставах**), або юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства Російської Федерації/Республіки Білорусь.

У випадку встановлення вищевказаних обставин замовник повинен відхилити тендерну пропозицію учасника на підставі абзацу 7 підпункту 1 пункту 41 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, які затверджені Постановою [№ 1178](#) (далі — Особливості).

Отже, у замовника виникає потреба у перевірці підстав для проживання на території України та щодо кінцевих бенефіціарних власників, членів або учасників (акціонерів), які мають частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства України.

Перевірка громадянства учасника — фізичної особи та кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи

Згідно з пунктом 8 частини 2 статті 9 [Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» № 755-IV від 15.05.2003](#) (далі — Закон № 755-IV від 15.05.2003) в Єдиному державному реєстрі містяться відомості про перелік засновників **та учасників (крім учасників громадських організацій, акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю, частки яких обліковуються в обліковій системі часток, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, благодійних фондів та політичних партій) юридичної особи: прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дата народження, країна громадянства, місце проживання, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності), серія та номер паспорта, якщо засновником є фізична особа; найменування, країна резидентства, місцезнаходження та ідентифікаційний код, якщо засновником є юридична особа; відмітка про закінчення повноважень засновника громадського формування у зв'язку з державною реєстрацією.**

[Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб» № 2571-IX від 06.09.2022](#) вніс зміни до пункту 9 частини 2 статті 9 Закону № 755-IV від 15.05.2003 та зобов'язав розміщувати в Єдиному державному реєстрі відомості про юридичну особу, крім державних органів і органів місцевого самоврядування, інформацію про **всі країни громадянства (підданства) кінцевого бенефіціарного власника — іноземця.**

Згідно з пунктом 4 частини 4 статті 9 Закону № 755-IV від 15.05.2003 в Єдиному державному реєстрі містяться відомості про країну громадянства фізичної особи – підприємця.

Станом на квітень 2023 року не всі відомості про громадянство кінцевих бенефіціарних власників, членів або учасників юридичних осіб – учасників внесені до Єдиного державного реєстру, проте замовнику слід самостійно звертатись до Єдиного державного реєстру для перевірки даних щодо бенефіціарів та учасників юридичної особи – учасника закупівлі для отримання відповідної інформації.

З 26.12.2022 доступ до ЄДР відновлено з урахуванням деяких нововведень, про які ми писали в статті [«Як отримати інформацію чи витяг з ЄДР онлайн»](#).

Щодо перевірки факту проживання на території України на законних підставах

Очевидно, що замовник не може знати заздалегідь про громадянство осіб, які будуть

брати участь у закупівлі. Тому слід передбачити можливість участі у процедурі закупівлі громадян Російської Федерації/Республіки Білорусь, які проживають на території України на законних підставах.

Порада

Замовнику слід передбачити в тендерній документації необхідність подання учасниками — громадянами Російської Федерації/Республіки Білорусь та учасниками — юридичними особами, створеними та зареєстрованими відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, яких є громадянин Російської Федерації/Республіки Білорусь, документів, що підтверджують **факт їх проживання на території України на законних підставах у складі тендерної пропозиції**.

Відповідно, перед замовником постає питання: **які саме документи посвідчують проживання іноземців на території України на законних підставах?**

Відносини, пов'язані зі свободою пересування та вільним вибором місця проживання в Україні, що гарантуються Конституцією України і закріплені [Загальною декларацією прав людини](#), [Міжнародним пактом про громадянські та політичні права](#), [Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод](#) і протоколами до неї, іншими міжнародними договорами України, а також визначають порядок реалізації свободи пересування та вільного вибору місця проживання і встановлюють випадки їх обмеження, регулює [Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» № 1382-IV від 11.12.2003](#) (далі — Закон № 1382-IV).

Згідно зі статтею 5 Закону № 1382-IV законними підставами перебування на території України іноземців та осіб без громадянства для реалізації своїх прав на свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні є *підстави, встановлені Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» № 3773-VI від 22.09.2011* (далі — Закон № 3773-VI) або [Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» № 3671-VI](#).

У свою чергу, стаття 4 Закону № 3773-VI, що визначає підстави для перебування іноземців та осіб без громадянства на території України, містить три випадки, коли одним документом підтверджується проживання на території України:

Іноземці та особи без громадянства, яких визнано біженцями в Україні або яким надано притулок в Україні, вважаються такими, які постійно проживають на території України з моменту визнання біженцем в Україні або надання притулку в Україні. Постійне проживання на території України біженців підтверджується **посвідченням біженця**.

Іноземці та особи без громадянства, яких визнано особами, що потребують

додаткового захисту, або яким надано тимчасовий захист в Україні, вважаються такими, які на законних підставах тимчасово проживають на території України на період дії обставин, за наявності яких додатковий чи тимчасовий захист було надано. Тимчасове проживання на території України таких іноземців та осіб без громадянства підтверджується **посвідченням особи, яка потребує додаткового захисту в Україні, або посвідченням особи, якій надано тимчасовий захист в Україні.**

Іноземці та особи без громадянства, які в установленому порядку уклали контракт про проходження військової служби у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту, Національній гвардії України, вважаються такими, які на законних підставах тимчасово проживають на території України на період дії контракту про проходження військової служби у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту, Національній гвардії України. Тимчасове проживання на території України таких іноземців та осіб без громадянства підтверджується **військовим квитком рядового, сержантського і старшинського складу.**

Отже, закон передбачає такі документи, які посвідчують і **факт проживання іноземців на території України, і законність підстав перебування на території України для іноземців:**

посвідчення біженця,

посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту в Україні,

посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист в Україні,

військовий квиток.

Стаття 4 Закону № 3773-VI передбачає **документи, які підтверджують, що особа на законних підставах перебуває на території України**, зокрема:

посвідка на тимчасове проживання,

посвідка на постійне проживання,

віза.

Іноземці, що перебувають в Україні на законних підставах

Документи, які підтверджують, що іноземець на законних підставах перебуває на території України, не підтверджують факту проживання, а підтверджують лише **право** на проживання, згідно зі статтею 5 Закону № 1382-IV, яким особа може і не скористатись з тих чи інших обставин.

Відносини у сфері надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання (перебування) фізичних осіб в Україні регулюються Законом України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» № 1871-IX від 05.11.2021 (далі — Закон № 1871-IX), який зобов'язує іноземців, у тому числі громадян Російської Федерації/Республіки Білорусь, які на законних підставах проживають на території України, зареєструвати своє місце проживання. Ці дані зберігаються в реєстрі територіальної громади.

Згідно з частиною 1 статті 26 Закону № 1871-IX, за заявою особи, яка декларує або реєструє місце проживання (перебування), власника (співвласника) житла, представників, законних представників особи або власника (співвласника) житла, уповноваженої особи житла, іпотекодержателя або довірчого власника (далі — суб'єкт звернення) орган реєстрації видає **витяг із реєстру територіальної громади, що підтверджує зареєстроване або задеклароване місце проживання (перебування) особи**, виключення інформації з реєстру територіальної громади про місце проживання (перебування) особи.

Виходячи з вищевикладеного, для підтвердження **факту проживання на території України на законних підставах іноземці, які отримали** посвідку на тимчасове проживання, посвідку на постійне проживання або довгострокову візу, можуть надати замовнику **витяг із реєстру територіальної громади, що підтверджує зареєстроване або задеклароване місце проживання (перебування) особи**.

Як прописати вимогу в тендерній документації?

Враховуючи норми законодавства, замовник може прописати у тендерній документації пункт такого змісту:

Приклад

У разі, якщо учасник або його кінцевий бенефіціарний власник, член або учасник (акціонер), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, є громадянином Російської Федерації / Республіки Білорусь та проживає на території України на законних

підставах, учасник у складі тендерної пропозиції має надати стосовно таких осіб:

— військовий квиток, виданий іноземцю, який в установленому порядку уклав контракт про проходження військової служби у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України

або

— посвідчення біженця чи документ, що підтверджує надання притулку в Україні,

або

— посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту в Україні,

або

— посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист в Україні,

або

— витяг із реєстру територіальної громади, що підтверджує зареєстроване або задеклароване місце проживання (перебування) особи разом з посвідкою на тимчасове проживання або посвідкою на постійне проживання або візою.

До вищезазначеного прикладу, за бажанням замовника, останній може дописати таке:

«...Якщо замовником під час розгляду тендерної пропозиції учасника процедури закупівлі виявлено відсутність у складі тендерної пропозиції документів, що передбачені даним пунктом, він розміщує у строк, який не може бути меншим ніж два робочі дні до закінчення строку розгляду тендерних пропозицій, повідомлення з вимогою про усунення таких невідповідностей в електронній системі закупівель.

Замовник відхиляє тендерну пропозицію учасника процедури закупівлі, який не виправив виявлені замовником після розкриття тендерних пропозицій невідповідності в інформації та/або документах, що подані ним у складі своєї тендерної пропозиції, та/або змінив предмет закупівлі (його найменування, марку, модель тощо) під час виправлення виявлених замовником невідповідностей, протягом 24 годин з моменту розміщення замовником в електронній системі закупівель повідомлення з вимогою про усунення таких невідповідностей на підставі абзацу четвертого підпункту 1 пункту 41 Особливостей.».

За потреби можете ознайомитись із прикладом [тендерної документації \(за Особливостями зі змінами від 25.02.2023 року\)](#). Усі додатки до неї знайдете в розділі «Зразки документів»

— [«Тендерна документація»](#):

Тендерна документація

v Інфографіка

v Відеодопомога

v Статті

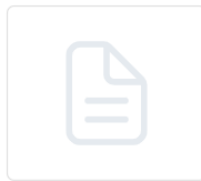
v Журнали

v Автори

^ Зразки документів

Зразки документів
^ замовникам за
Особливостями

Тендерна документація

Додаток 3 до тендерної документації (проект Договору) ★

Тип файлу: **Google Docs**

Розділи: Тендерна документація

Зразки документів замовникам за Особливостями

Додаток 1 до тендерної документації (кваліфікаційні критерії, вимоги) ★

Тип файлу: **Google Docs**

Розділи: Тендерна документація

Зразки документів замовникам за Особливостями

ТЕНДЕРНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Тут зібрані приклади тендерних документацій з усіма необхідними додатками для зручності замовників.

Слідкувати

Висновок

Замовникам слід перевіряти учасників закупівлі щодо належності їх самих або кінцевих бенефіціарних власників, членів або учасників (акціонерів) юридичних осіб — учасників, які мають частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, до громадянства Російської Федерації/Республіки Білорусь.

Документами, які посвідчують факт проживання іноземців на території України і законність підстав перебування на території України для іноземців, є посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту в Україні, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист в Україні, військовий квиток.

Документами, які підтверджують, що іноземець на законних підставах перебуває на території України, є посвідка на тимчасове проживання, посвідка на постійне проживання, віза.

Факт проживання на території України на законних підставах іноземців, які отримали посвідку на тимчасове проживання, посвідку на постійне проживання або довгострокову візу, підтверджує витяг із реєстру територіальної громади.

Також на порталі RADNUK.COM.UA уже опубліковані такі матеріали щодо цієї теми:

[«Інформація про кінцевого бенефіціарного власника: що зміниться з 29.12.2022?»](#),

«Чи можна купувати в Білорусі та що саме, які є санкції?»,

«Щодо закупівлі Білоруських товарів».